

Samkjøring av instrumenter

NKK-møtet 15. mars 2011

Bjørn J. Bolann
Laboratorium for klinisk biokjemi
Haukeland universitetssykehus

Utgangspunkt

- To instrumenter gjør samme analyse
- Gir de samme resultat?
- Undersøkes ved å parallellanalysere prøver
  - Forskjellen bør være ≈ 0 , men
  - analytisk variasjon gjør at det alltid blir litt forskjell
- Hvordan tolke forskjell mellom de parallelle resultatene?

Ulike problemstillinger

(1) Påvise systematisk forskjell mellom instrumentene ved normal funksjon

- Påvise nivåforskjell
- Mange paralleller → statistiske beregninger når fullført

(2) Avdekke avvik fra normal funksjon

- Påvise et tilkommet avvik
- Løpende vurdering av få resultater → tolkning umiddelbart

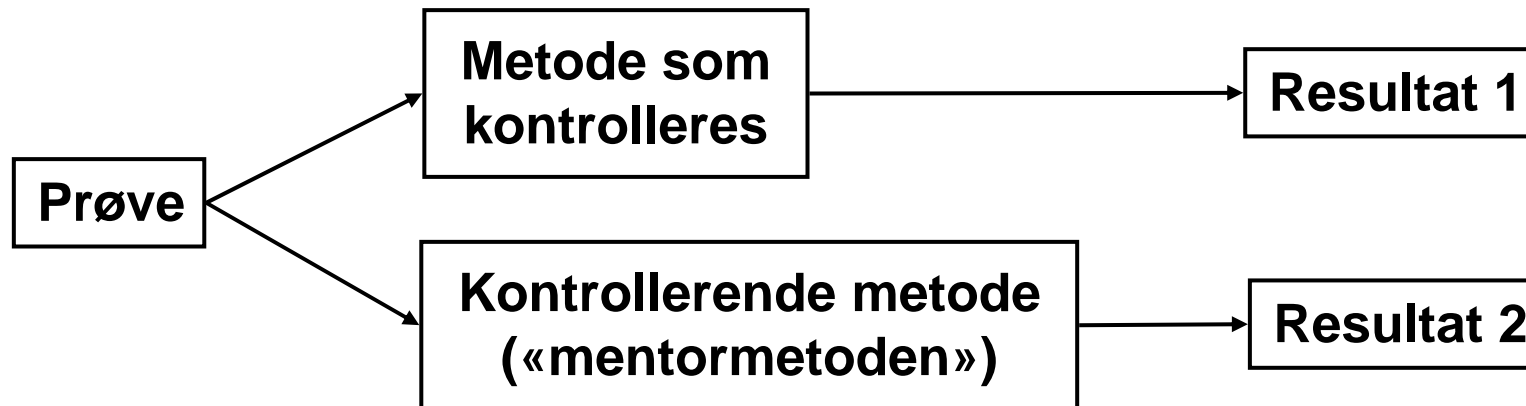

Avdekke avvik fra normal funksjon ved parallellanalysering

- Man må først kjenne normal funksjon av metodene:
  - Systematisk forskjell mellom metodene
= gjennomsnittsdifferanse (*bias*)
  - Variasjon i differansene (SD_{diff})
- Hvor stort (lite) avvik ønsker vi å avdekke?
- En realitetsorientering kan være nødvendig:
  - Hvor stort (lite) avvik er det mulig å avdekke?
  - Hvor stort må avviket være for å bli oppdaget med ... % sannsynlighet?

Hvordan gjør vi det?

Resultat 1 - resultat 2 = *diff*

Er *diff* større enn forventet ved normal funksjon?

Nøkkelparametere:

Forventet *diff* ved normal drift (= *bias*)

SD_{diff}

Kjenne normal funksjon av metodene

Før resultat av parallellanalysering opp i tabell ..

	Fasitinstrument	Alt. instrument	Differanse alt. - fasit	Diff %
	ModularPPE	Modular PPP	PPP-PPE	Diff %
02-10-10	32	32,7	0,7	2,2
05-10-10	27,1	27,8	0,7	2,6
06-10-10	29,7	29,4	-0,3	-1,0
07-10-10	39,9	39,6	-0,3	-0,8
08-10-10	39,2	39,4	0,2	0,5
09-10-10	39,1	38,9	-0,2	-0,5

O.S.V.

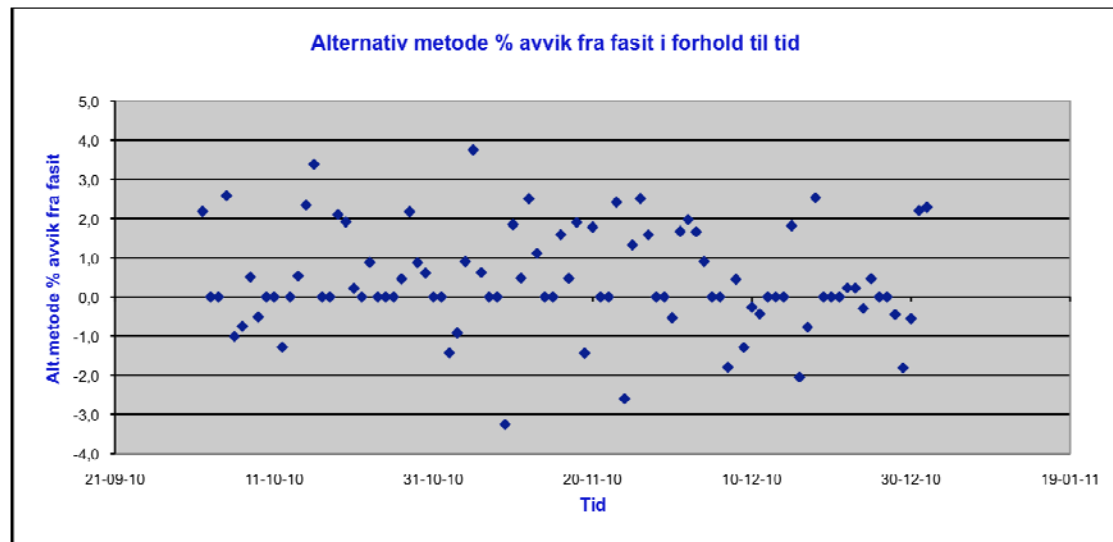
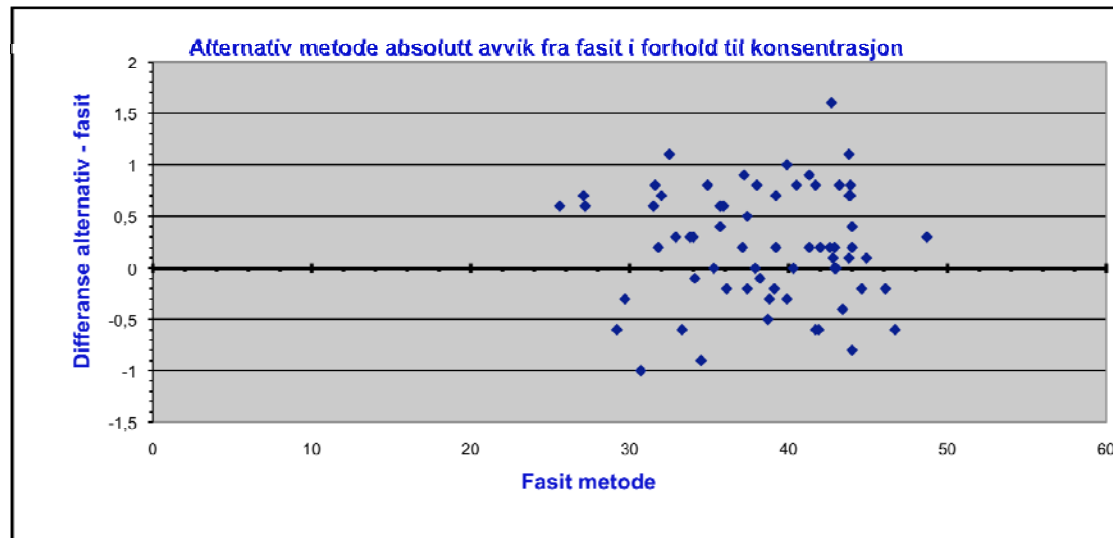

.. og beregn ..

Gjennomsnittsdifferanse (<i>bias</i>)	B
<i>SD</i> for differansene	SD_{diff}
Spredning av differansene	$B \pm SD_{diff}$

Tegn differanseplot ..

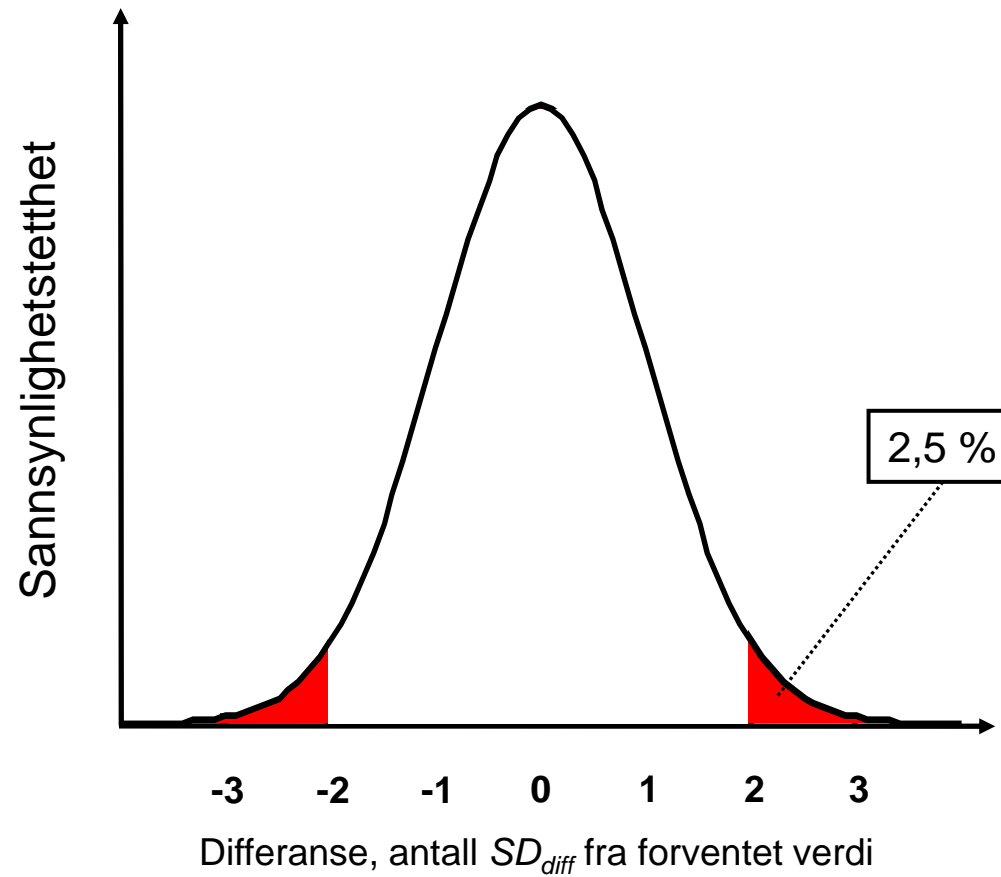

Påvise avvik fra normal funksjon

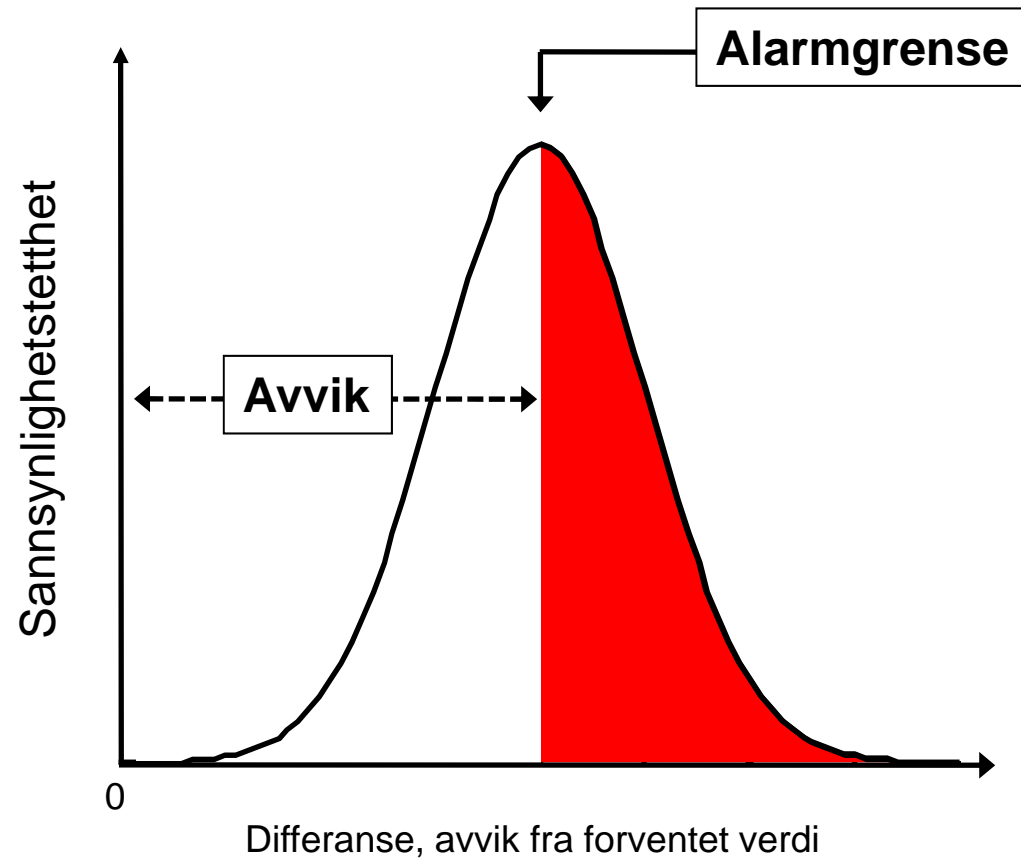
- Hvor stort (lite) avvik er det mulig å avdekke?
  - Hvor stort må avviket være for å bli oppdaget med ... % sannsynlighet?

Metodesamkjøring :
Differanser ved normal drift

Sannsynlighet for å påvise avvik: Eksempel

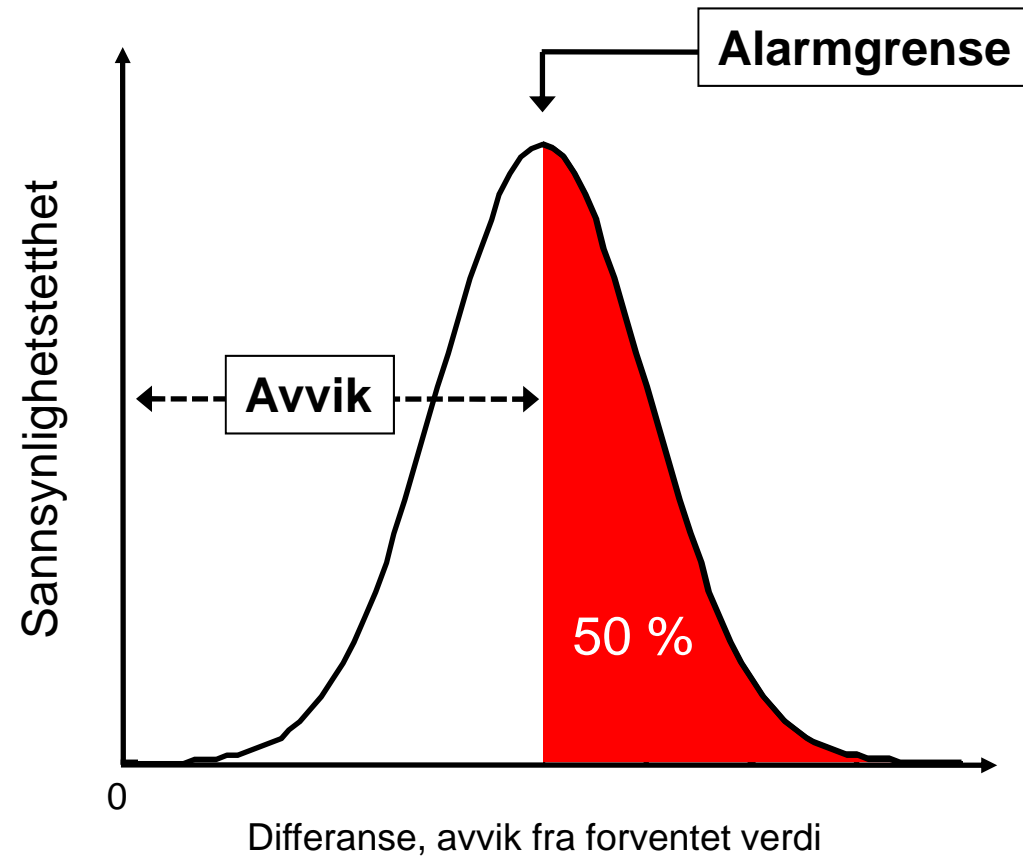

Tilkommet avvik = alarmgrensen

P_{ed} (Probability of error detection) = ?

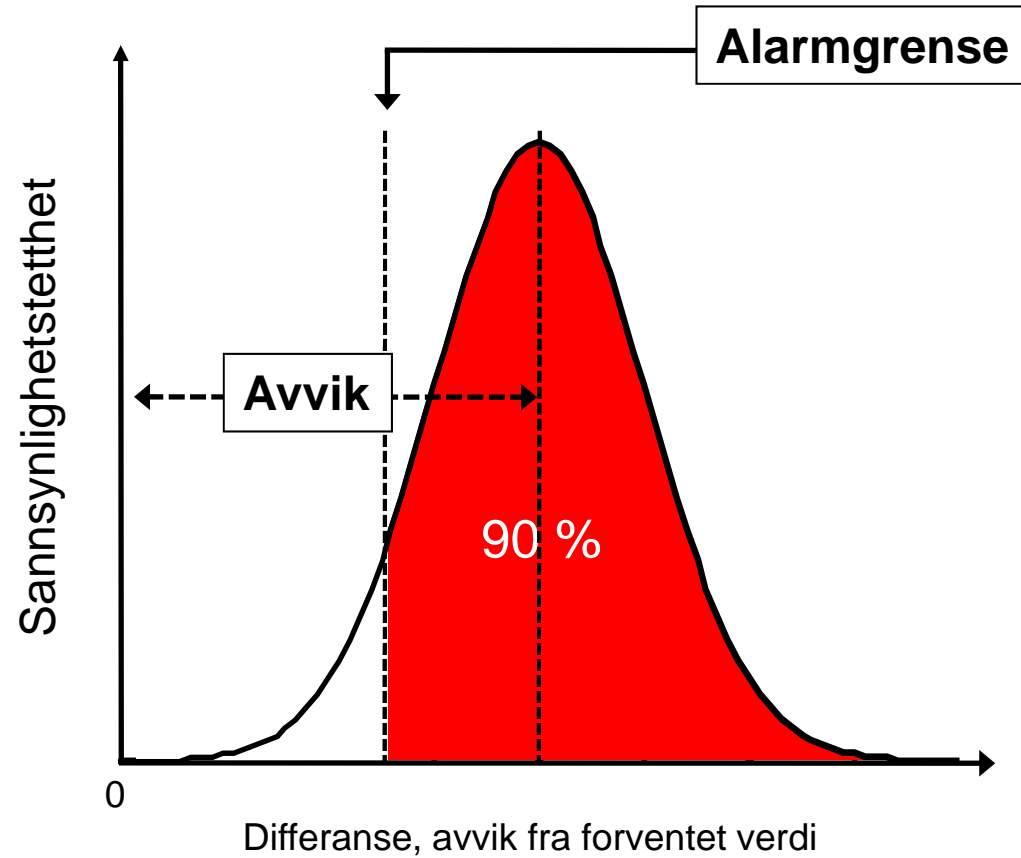
Sannsynlighet for å påvise avvik

Det er 50 % sannsynlighet for å oppdage et avvik på størrelse med alarmgrensen

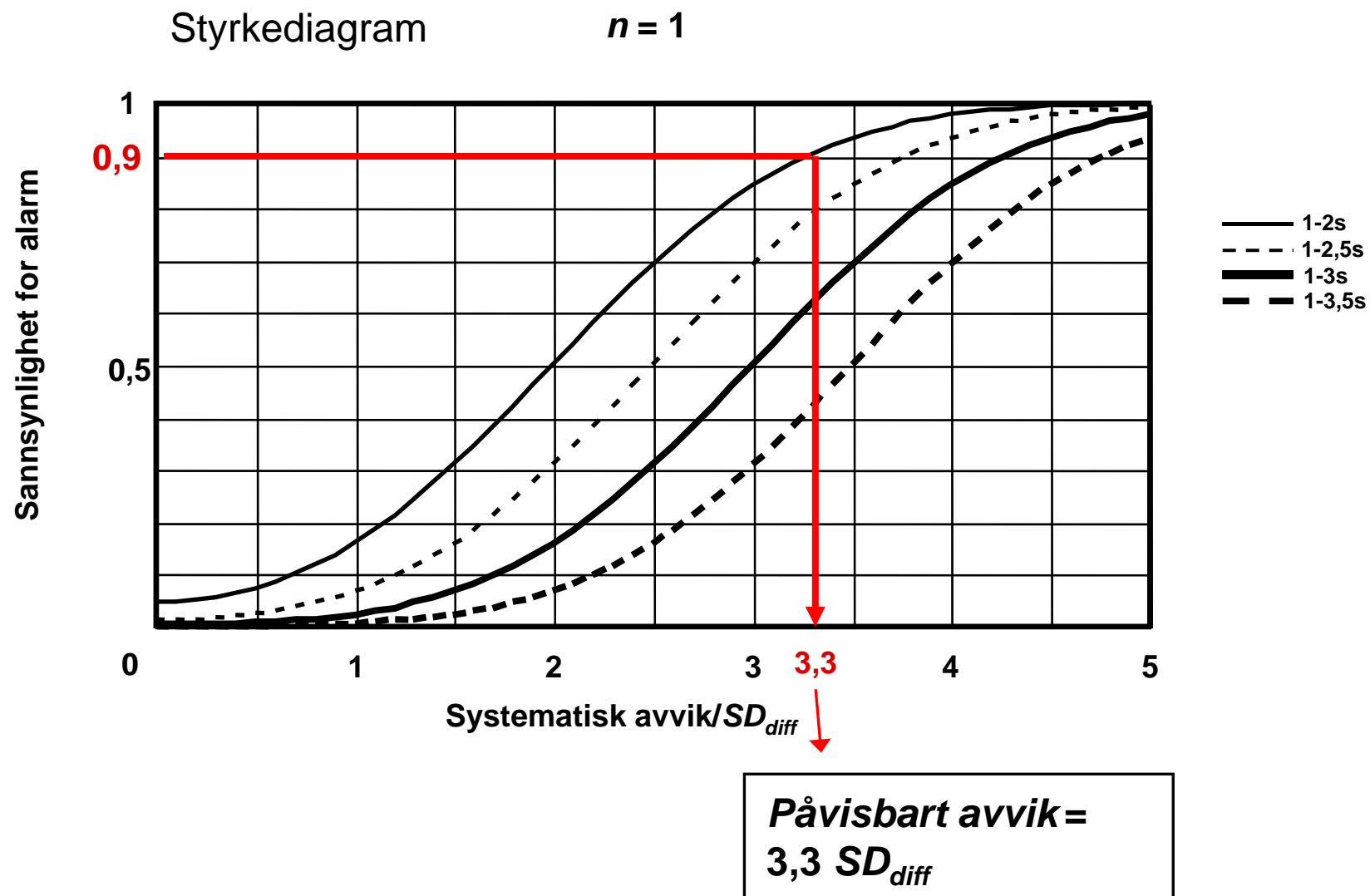
Sannsynlighet for å påvise avvik

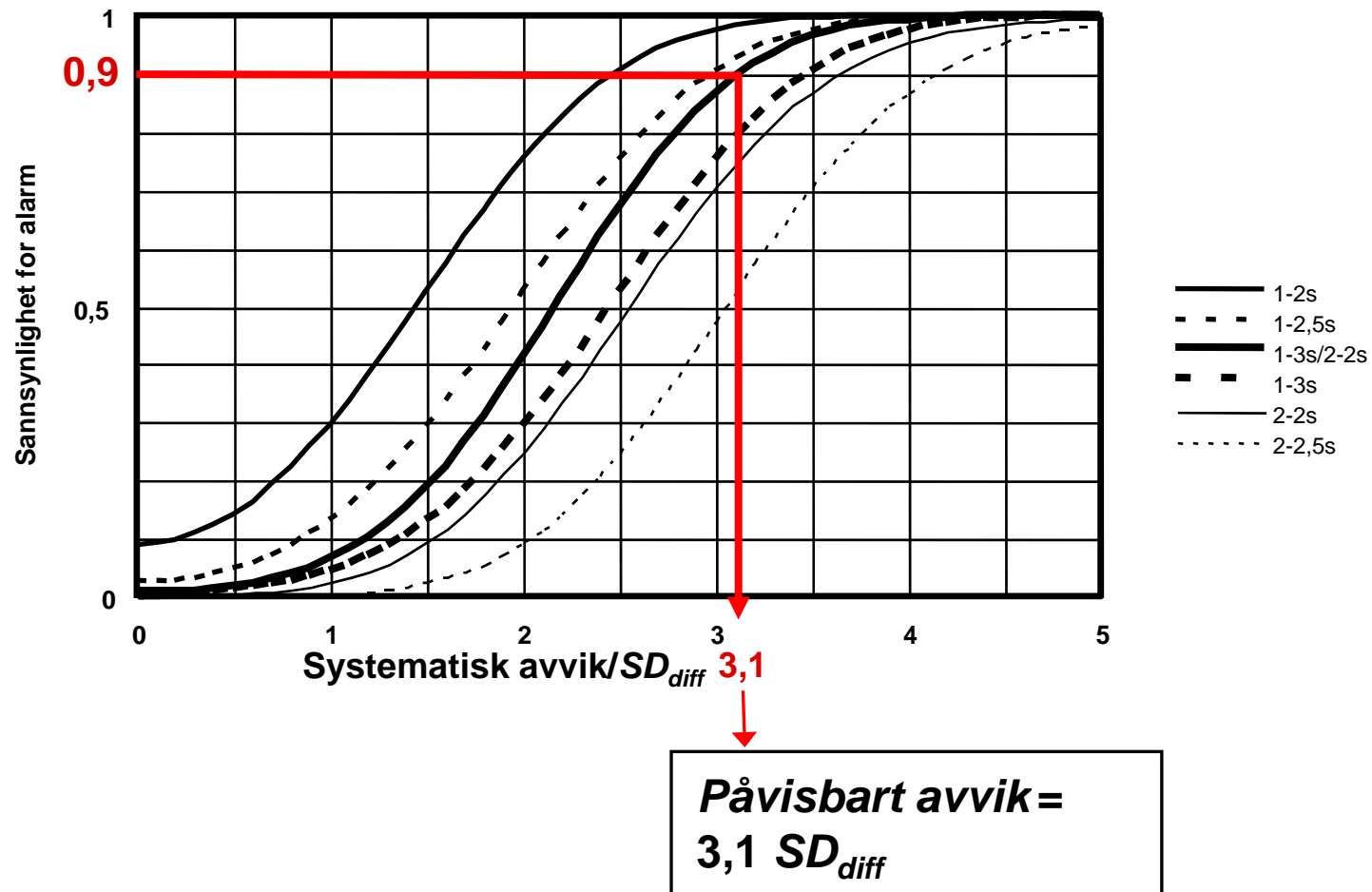
**For å oppdage et avvik med $> 50\%$ sannsynlighet
må alarmgrensen være $<$ avviket**

Sannsynlighet for å oppdage avvik øker med avvikets størrelse

Styrkediagram, $n = 2$

Hvor stort avvik er det mulig å avdekke?

- Ved bruk av Westgard kontrollregler
  - Alarmgrenser $2-3 SD_{diff}$
  - 1-2 parallellanalyser:
    - Avvik på $3-3,5 SD_{diff}$ avdekkes med 90 % sannsynlighet
    - Avvik på $2-2,5 SD_{diff}$ avdekkes med 50 % sannsynlighet
  - 3-4 parallellanalyser:
    - Avvik på $2,5-3 SD_{diff}$ avdekkes med 90 % sannsynlighet
    - Avvik på $1,5-2 SD_{diff}$ avdekkes med 50 % sannsynlighet

Løpende samkjøring av instrumenter: Hvordan avdekke avvik fra normal funksjon

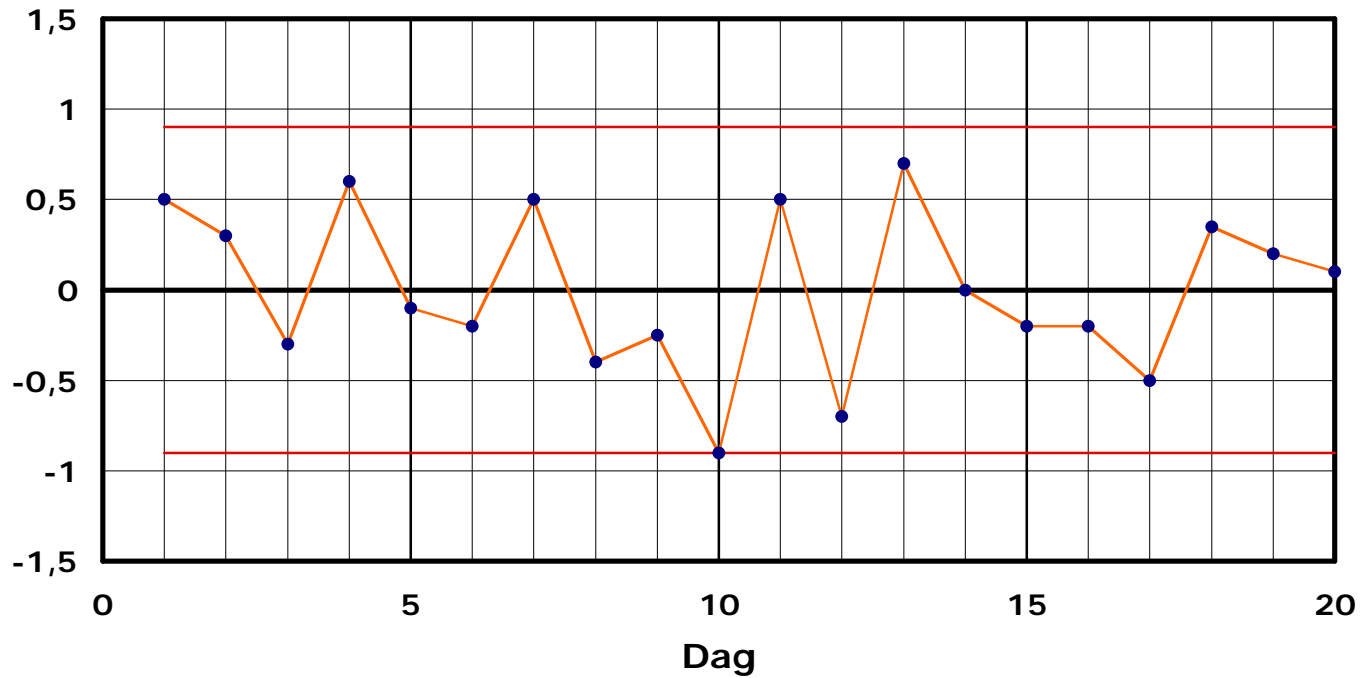
- Forslag til fremgangsmåte
  - Beregn stabil syst. forskjell (bias, B) mellom metodene
  - Beregn SD_{diff}
  - Velg kontrollregel for differansene
    - F.eks Westgardregel 1_{2s} ($n=1$) eller $1_{3s}2_{2s}$ ($n=2$)
    - Kontrollregler bygger her på SD_{diff} !
  - Beregn påvisbart avvik
  - Beregn forventet antall falske feilmeldinger
  - Utfør parallellanalysering
  - Legg resultatene inn i et differanseplot med alarmgrenser

Eksempel 1

Differanseplot

Stabil syst. forskjell (bias) = 0

Forventet differanse = 0

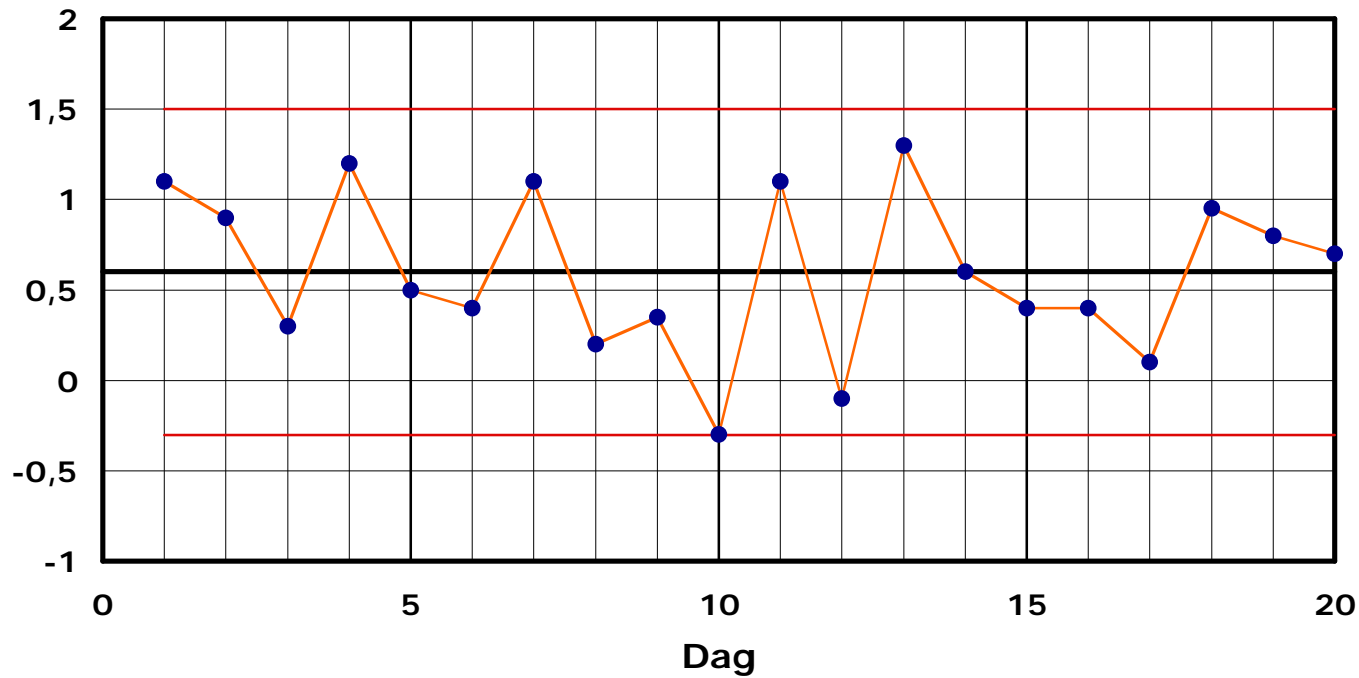
Alarmgrenser = $0 \pm 2 SD_{diff}$

Eksempel 2

Differanseplot

Stabil syst. forskjell (bias) = 0,6

Forventet differanse = 0,6

Alarmgrenser = $0,6 \pm 2 SD_{diff}$

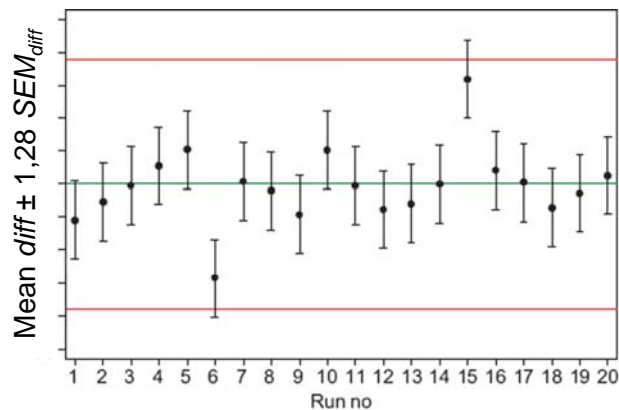
Hvis man synes at påvisbart avvik er for stort

- Synes du at påvisbart avvik på 2,5-3,5 SD_{diff} er litt mye?
- Forbedringspotensiale:
  - Lavere $SD_{analytisk}$ → Lavere SD_{diff}
  - Flere kontroller, strengere kontrollregel } → Lavere påvisbart avvik
- Alternativ prosedyre: Bruk av konfidensintervall for gjennomsnitt av flere målinger

Bruk av konfidensintervall for gjennomsnitt av flere målinger

- Velg antall målinger (n) som skal inngå i hver vurdering
- Beregn *standard error of the mean* $SEM_{diff} = \frac{SD_{diff}}{\sqrt{n}}$
- Utfør n parallellmålinger, beregn middelerdi av differansene
- Beregn konfidensintervall = middelerdi av differansene $\pm z \cdot SEM_{diff}$
  - $z = 1,28$ gir ensidig 90 % intervall, dvs. $Ped = 90\%$
- Hvis konfidensintervallet overskrider tillatt avvik $\rightarrow$ **ALARM**

Bruk av konfidensintervall for gjennomsnitt av flere målinger

- Påvisbart avvik
(med 90 % sikkerhet, <1 % falske feilmeldinger):
- 2 paralleller: $2,8 SD_{diff}$
- 4 paralleller: $2,0 SD_{diff}$
- 10 paralleller: $1,3 SD_{diff}$

Bruk av konfidensintervall for gjennomsnitt av flere målinger: Oppskrift

- **På forhånd bestemmes**
  - Stabil syst. forskjell (bias)
  - Tillatt avvik utover dette
  - Forventet SD_{diff}
  - Antall differanser (n) som skal inngå i hver vurdering
  - SEM_{diff}
  - Ønsket % feiloppdagelse (p)
  - Ensidig p % konfidensintervall for gjennomsnitt av n differanser
  - Akseptabel andel falske feilmeldinger
- **Alt ovenfor blir konstante størrelser**
- **I hver vurdering beregnes**
  - Gjennomsnitt av de n differansene,
  - om dette gjennomsnittet $\pm$ konfidensintervallet går utenfor tillatt avvik

Konklusjon

- Samkjøring av instrumenter
  - Stabil syst. forskjell (*bias*) mellom metodene må bestemmes
  - Til løpende mellom-instrument kontroll brukes
    - vanlige Westgard kontrollregler med
      - SD_{diff} som grunnlag for alarmgrenser
      - B som målverdi
  - Alternativ metode:
    - Konfidensintervall for gjennomsnitt av flere differanser sammenlignes direkte med tillatt avvik

